

ENTREVISTA

Màrius Sampere

POETA

P.D.I. Parli'ns de 'Jerarquies', el seu últim llibre...

M.S. Jerarquies és un conjunt de poemes que vaig començar a escriure sense saber que constituïrien aquest llibre, però a poc a poc vaig veure que s'hi donaven certes continuïtats. No hi ha hagut cap interval amb el llibre anterior, *Les imminències*, i tot i voler que fos diferent –perquè a mi m'agrada, per dir-ho entre cometes, “crear”, no repetir coses, sinó inventar, donar formes diferents i imatges diferents– no he pogut evitar l'efecte de proximitat entre aquest llibre i l'anterior. Suposo que aquest llibre d'alguna manera n'és una continuació. Són plantejaments diferents amb els mateixos continguts.

P.D.I. I les concomitàncies amb els altres llibres...

M.S. Entre el primer llibre, el que va guanyar el Carles Riba l'any 1963, *L'home i el límit*, i aquest últim, ha passat molt de temps i tretze o catorze llibres. Les concomitàncies entre uns i altres hi són perquè les imposa el mateix estil, la mateixa persona, el fet de no poder escapar-te de tu mateix. He intentat o intento sempre fer coses noves, que no hagi dit abans, però un cop escrites te n'adones que no t'has escapat de la teva ratera, ets tu que escrius. No ho pots evitar. Els temes són els que surten de mi, les preguntes sobre l'existència, sobre la naturalesa del temps, sobre Déu, sobre l'amor..., tot aquest maremànum de coses que forma el tot. Però els meus poemes es desperten a través d'allò que veig, que toco, les més immediates, qual-sevol cosa, una piloteta, o el dinar que acabes de fer, o un test de flors, aleshores vinc jo i ho comento i el comentari és sempre a través d'aquests interrogants. Aquesta relació la visc de manera natural, gairebé obligatòria, perquè les coses són com són i no pots arribar a cap deducció ni a cap conclusió sense els elements que formen la pregunta i l'anècdota del poema. És de la molla de pa que pot sortir l'infinit. Una cosa suggereix l'altra, t'hi porta, perquè tot és u, tot forma part d'aquest tot. Cada cosa, per petita o rara o contradictòria que sigui, porta al mateix lloc. A la vida ens trobem amb això, tot forma part de tot i si li restessis una mosca a l'univers potser s'esfondraria, li faltaria aquell insecte. A través del més mínim i el més nimi pots arribar al més gran. I després

CRISTINA CALDERER

hi ha la paradoxa, que suposo que és un eufemisme de la contradicció o el contrasentit. El que passa és que queda més bonic i més brillant dir que tot plegat és una paradoxa que un contrasentit. Jo la vida i tot el que conec ho considero absurd, però com que també és cert que vivim, que les coses existeixen i són bones i dolentes a la vegada, aquí ve el contrasentit de les coses. A mi el contrasentit em plau per diverses raons, perquè a la vida no sé trobar-hi una altra explicació, i perquè té aquesta forma que et permet dir inconveniències, afirmar una cosa en un poema i negar-la

“Si li restessis una mosca a l'univers potser s'esfondraria. A través del més mínim i el més nimi pots arribar al més gran”

en l'altre. És una cosa no només natural, sinó necessària. Un mateix és una paradoxa. No cal ni buscar-les, vénen a tu i són a tot arreu. Les trobes. Em sembla que aquesta no només és una característica meua. Vull dir que els poetes que no parlen de la manera que parlo jo, per exemple els que parlen d'un ram de flors, ells a la seva manera també incorren en la paradoxa, perquè la paradoxa és una de les formes de la poesia, si no la poesia mateixa. La comparació poètica de la dona amb una flor, ¿no és una paradoxa? Diuen que el primer home que va comparar una dona amb una flor va ser un poeta; el segon, un idiota. Per què? Encara que això és simplement bon humor.

P.D.I. Com veu l'evolució de la seva obra?

M.S. Hi observo una evolució irregular. És una el·líptica ascendent, no uniforme. Fa batzacs. Si avui hagués de triar els meus millors poemes em triaria algun del primer llibre, perquè m'emocionen més i estan carregats de l'anècdota d'aquell moment –en tinc un dedicat a la mort del meu pare, i a la meua mare–, però en general em sembla que la línia és ascendent, que escric

millor que al principi. Trobo que els poemes estan més elaborats, les imatges són més refinades, hi ha més gra que palla, el contingut és més ajustat. Suposo que amb els anys et tornes una mica més savi i tens més experiència. Ara bé, la meua poesia passada no acostumo a mirar-la. És un narcisisme que no m'agrada. De vegades em fa vergonya llegir-me a mi mateix.

P.D.I. D'on neix, en vostè, la veu poètica?

M.S. De vegades em sembla que no sóc jo qui escriu, és que m'ho diuen, m'ho dicten, jo només ho sento. De sobte em ve una frase que jo no la pensava, no sé d'on ve i em sembla collonuda, a vegades és el primer vers d'un poema, a vegades és el vers que l'acaba. No sabia com dir-ho, sembla com si hi hagués una comunicació amb el més enllà. Potser és l'inconscient col·lectiu, i que, per dir-ho així, m'enganxo amb les ones d'altres poetes morts. Diguem que el misteri del món i de l'univers no el conec i me l'he d'arreglar a la meua manera. Això deu ser la inspiració. Després hi ha la relació amb el dolor, que és natural i sobrenatural, de caràcter metafísic. Tinc un vers que diu que la naturalesa és tan cruel que havia de ser bella, la vida és tan absurda que algun sentit ha de tenir. Estic absolutament en contra del dolor, no me l'explico per més raons que em donin, que si convé, que si t'avisava, ho diuen metges, filòsofs, religiosos, però no hi estic d'acord. El mal no hauria d'existir. Aquesta és una de les proves més palpables que Déu no existeix, o que si existeix és una mena de dictador elevat a l'enèsima potència. El dolor no calia. En un sentit personal, he estat malalt dels pulmons, sé què és patir, i veig les crueltats que passen al món i no les entenc, fan que pensi que és ara que som a l'infern, que estem condemnats en vida a aquesta injustícia del dolor.

P.D.I. El tema de Déu és un dels seus preferits...

M.S. Déu és la matriu, l'emparrà, l'últim recurs, és la garantia, per a alguns, que això s'acabarà i començarà una altra cosa. Som uns éssers tan dèbils i tan fràgils que necessitem estar protegits. La màxima protecció és Déu. Tot ve de quan eres un fetus content i satisfet, en sortir a fora te n'adones que has d'aprendre fins i tot a respirar i aleshores et diuen que aquest patir hi ha un déu que el resol. Això és

un instint, si no físic, mental. Els psicòlegs en parlen: Déu, l'amor i la mort marquen la consciència humana. La idea de Déu no s'ha perdut, ni potser es perdrà mai, a pesar que avui hi hagi molta gent que hi és indiferent. Jo en Déu no hi crec perquè considero que li faig un favor negant-li l'entrada. Em sembla que negant la seva existència el disculpo, li evito la pesadesa de ser l'autor d'aquest món i de

“Davant del panorama del món i de l'absurditat de les coses, em revolto i em permeto tenir mala llet quan escric”

consentir tot el que hi passa. La meua idea de Déu és que és el no-res, l'absolut no-res, en el fons nosaltres també formem part d'aquesta totalitat buida, potser Déu és qualsevol de nosaltres. O Déu és una imaginació nostra i no existeix, o som nosaltres els que no hem nascut, malgrat les aparences.

P.D.I. En parla amb un punt de revolta, de mala llet...

M.S. La mala llet no és una característica meua personal, una característica que apliqui a la vida, però davant del panorama del món i de l'absurditat de les coses, em revolto i em permeto tenir mala llet quan escric. I si és necessari insultar, ho faré amb elegància però ho faré. La mala llet me la reservo una mica amb Déu, comença sent una ironia i acaba en un atac frontal. La ironia és el recurs dels dèbils, no podem usar canons però sí ironies, és una mena de catarsi, em desfogo i em realitzo a mi mateix dient unes inconseqüències que potser no agraden a certes sensibilitats, però que per mi són inevitables. Això m'ha portat més aviat complicacions, el meu vessant potser no necessàriament anticlerical però sí agnòstic, abans era un poeta difícil que no seguia el corrent normal dels altres. Em sembla que en un moment determinat, parlo ara de fa molts anys, vaig convertir-me sense

► ► ►